

HÁJEK

květen
2020

Naše noviny

OBSAH

■ Pozdrav

■ Kvíz

■ Kultura

■ Zajímavosti

■ Literární dílna

■ Rozjímání

■ Na pokračování

■ Poradna pro vás

■ Zajímavosti

■ Info z domova

Zpravodaj Hájek vychází
v nákladu 200 výtisků pro potřeby
obyvatel Domova seniorů Praha 4 Háje,
K Miličovu 734 a je neprodejný.

Na vydání spolupracují:
Michaela Menoušková,
Zdeňka Probošťová,
Danuše Tučková,
Dagmar Zavadilová, ředitelka DS,
ve spolupráci s klienty DS.

DOMOV
PRO SENIORY
HÁJE

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

1. **Máj** – básnická skladba K.H.Máchy – je často právě v květnu citována. O čem je ale Máj?
 - a) Jde o milostnou báseň s obrozeneckými rysy.
 - b) Jde o morytát – strašidelný příběh vraha a kata.
 - c) Je to existenciální skladba, vrcholné dílo českého literárního romantismu.
2. V Máchově Máji jsou tři hlavní postavy – **Vilém, Hynek,** a **Jarmila**. Kdo z nich je mocný lesů pán a otcovrah?
 - a) Hynek
 - b) Vilém
 - c) někdo jiný
3. V roce 1912 byla na pražském Petříně odhalena **socha K.H.Máchy**. Kdo je jejím autorem?
 - a) František Bílek
 - b) Jan Štursa
 - c) Josef Václav Myslbek
4. V roce 1892 vyšla časopisecky a v roce 1897 knižně dodnes oblíbená kniha **Pohádka máje**. Kdo ji napsal?
 - a) Alois Mrštík
 - b) Vilém Mrštík
 - c) Bratři Alois a Vilém Mrštíkovi společně
5. Který herec byl za **roli Ríši** v první **filmové verzi Pohádky máje v roce 1926** vyloučen z uměleckého spolku Devětsil, neboť tato role se neslučovala s posláním avantgardy?
 - a) Miloš Nedbal
 - b) Jiří Voskovec
 - c) Hugo Haas
6. V roce 1940 zfilmoval **Pohádku máje znovu Otakar Vávra**. Ríšu hrál Svatopluk Beneš. **Kdo hrál Helenku?**
 - a) Lída Baarová
 - b) Nataša Gollová
 - c) Hana Vítová
7. V květnu 1940 chodili všichni mladí Pražané do **Divadla D 34**, kde E. F. Burian uvedl dramatickou novinku, básnické drama **Manon Lescaut**. **Kdo byl autorem?**
 - a) Konstantin Biebl
 - b) Jaroslav Seifert
 - c) Vítězslav Nezval
8. **Kdo hrál první Manon?**
 - a) Marie Burešová
 - b) Jiřina Stránská
 - c) Zuzana Kočová
9. V květnu 1959 měl premiéru **film Májové hvězdy**. Film vznikl podle knihy českého autora a zobrazoval první květnové dny po skončení války. **Kdo byl autorem knižní předlohy?**
 - a) Jarmila Loukotková
 - b) Jan Drda
 - c) Ludvík Aškenazy
10. V květnu roku 1900 se narodil významný český básník. Který?
 - a) František Halas
 - b) Vítězslav Nezval
 - c) Jaroslav Seifert

Vážení čtenáři a luštitelé,
na otázky z dubnového kvízu
odpovědělo 25 čtenářů.

Deset správných odpovědí měli:
Olga Štěpánková, Marie Blažková,
Marie Černohorská a Přemysl
Červenka

Devět správných měla:
Milena Konarská
Osm správných odpovědí měly:
Libuše Kodadová,
Eliška Vostatková
a Ludmila Lukavcová

GRATULUJEME!

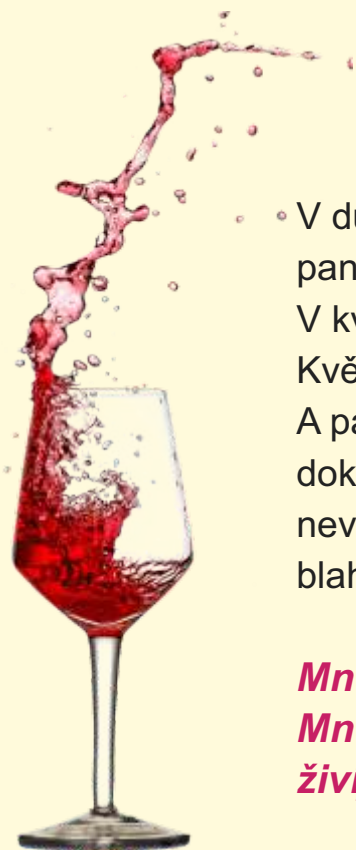
Nejvíce vás potrápily otázky
č. 8. a č. 9.

*Zde si můžete přečíst správné
odpovědi.*

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI

1. b.) 17. st.
2. c.) Anna a Antonín
3. b.) Rákosníček
4. a.) r. 1012
5. a.) Volkswagen
6. c.) Klub turistů
7. b.) Ján Kadár+Elmar Klos
8. b.) Tatra 87
9. c.) 4x
10. b.) Ilja Prachař

Velké blahopřání!

- V dubnu oslavila 100. narozeniny paní Věra Richterová.
- V květnu bude stejné jubileum slavit paní Květoslava Svobodová a pan František Kavalír.
- A paní Marta Kuderová oslaví tento měsíc dokonce 101. narozeniny. I když papírová kytka nevoní a papírové sklenice necinkají, je naše blahopřání upřímné a veliké.

***Mnoga ljeta zdravi byli, mnoga ljeta, živijó.
Mnoga ljeta zdravi žili, mnoga ljeta živijó,
živijó, živijó, živijó!!!***

Na našem sádečku
je travička,
žádnej jí neseče,
je drobničká,
je drobničká,
jen se plazí:
po ní mě má milá
vyprovází.

Půjč mi, má panenko,
lucerničku,
abych si posvítil
na cestičku,
je-li suchá
nebo bláto:
cestička se svítí
jako zlato.

Nechod' k nám, synečku,
dyž já ti nekážu,
já naše dvéřečka
pantlama zavážu.

Zavaž je, má milá,
zavaž je modrýma,
šak já je rozvážu
slovama dobrýma.

*Vybráno ze sbírek
lidové slovesnosti
F.Sušila, F.Bartoše a
L.Janáčka a K.J.Erbena
z výboru lidové poezie
Láska a smrt,
Odeon 1984.*

Májová chvílka poezie

Místo prologu:

NOVINÁŘ: Ano, ale náš list by právě chtěl veřejnost uklidnit..

DVORNÍ RADA: Uklidnit? Člověče, čím ji chcete uklidnit? - Koukejte se, je to... těžká choroba, a šíří se jako lavina - Pravda, pracuje se na ní horečně na všech klinikách světa, ale - (*Krčí rameny.*) Zatím je naše věda bezmocná. Napište lidem, aby se při prvních příznacích obrátili s důvěrou k svému lékaři, a je to.

NOVINÁŘ: A je... velmi nakažlivá?

DVORNÍ RADA (*tónem přednášejícího profesora*): Jak se to vezme. Neznáme totiž mikroba, který naši chorobu přenáší; víme jenom, že se neobyčejně rychle šíří;... Bojujeme, přáteli, bojujeme, ale s neznámým nepřítelem... My ji prostě jmenujeme Čengova nemoc ...od doby, kdy ještě nikdo neměl tušení, že se jednou stane pandemií.

NOVINÁŘ: Čím prosím?

DVORNÍ RADA: Pandemií. Nemocí, která lavinově zachvátí celý svět. V Číně, pane, se skoro každý rok vynoří nová zajímavá choroba... To je prostě choroba dneška. Dnes už na ni zašlo dobrých pět miliónů lidí, nějakých dvanáct miliónů je aktuálně zachvácených a nejmiň třikrát tolik jich běhá po světě a ani nevědí,... Zatím je nezvratně zjištěno, že Čengova nemoc postihuje jenom osoby asi tak od čtyřiceti pěti nebo padesáti let nahoru. Patrně jí poskytují příznivou půdu ony normální organické změny, kterým říkáme stárnutí.

NOVINÁŘ: To je neobyčejně zajímavé.

DVORNÍ RADA: Myslíte? Kolik vám je let?...

Karel Čapek – Bílá nemoc, 1937 (*Zdroj Neviditelný pes, KORONAVIRUS: Rýmička, nebo nový mor?*
Autor Václav Vlk st.)

Koronavirus - další poznatky a názory z otevřených zdrojů informací

Uvedené informace se opírají o údaje o nemoci covid-19 z přelomu března a dubna 2020 a veškerá uváděná čísla se rychle mění, ale uvedené prognózy poměrně dobře vychází.

S postupujícím šířením koronaviru po celém světě se zároveň objevují první výzkumy, které nám dávají jasnější představu o tom, jak se patogen chová a kde se může vyskytovat.

Koronavirus není běžná sezónní chřipka. Chřipka se šíří rychleji, má kratší inkubační dobu, ale pravděpodobnost úmrtí při nákaze koronavirem je několikanásobně vyšší, a to ve všech věkových kategoriích.

Inkubační doba u koronaviru je zhruba 14 dní. Tedy ode dne nakažení do propuknutí prvních příznaků uplynou celé dva týdny.

Sice stále platí, že nejrizikovější skupinou jsou senioři nad 70 let, už nějakou dobu víme i to, že nemoc dokáže vážně zasáhnout lidi ve věkové skupině od 20 do 40 let a mezi fatálními případy bohužel nechybí ani děti. S tím, jak celosvětově počet případů roste, se objevují také traumatizující zprávy o smrti kojenců nebo teenagerů. Covid-19 vytváří značný nápor na celý organismus, a jak to tak vypadá, vybírá si slabá místa, na která útočí. Nejde tak tedy ani o věk, jako spíše o to, zda netrpíme ještě nějakou další chorobou, kterou covid-19 může využít a výrazně jejím prostřednictvím stav pacienta zhoršit. Pravdou je, že nejvíce nemocní jsou obecně senioři – právě proto je smrtnost v jejich skupině nejvyšší. Na prvním místě jsou obecně srdeční choroby. Lidé, kteří mají problémy se srdcem a rozvine se u nich také covid-19, umírají v 10,5 % případů. Následuje cukrovka, u které toto procento činí 7,3 %. Na třetím místě jsou chronické dýchací potíže. Souběh s koronavirovým onemocněním ústí ve smrtnost dosahující 6,3 %. Prakticky stejně riziková jsou pacienti s vysokým krevním tlakem a rakovinou.

Pokračování na straně 5

Horečka a suchý kašel se projevují hned na počátku onemocnění, zhruba po týdnu se obvykle přidává ještě dušnost, v nejhorších případech i selhání orgánů a poškození mozku. Jako úplně první symptom se uvádí ztráta čichu a chuti u nakaženého. Dokonce tým izraelských vědců v čele s profesorem neurobiologie Noamem Sobelem vyvinul unikátní čichový test Smell Tracker, který si může provést každý a tak včas zjistit nákazu koronavirem.

Možnost nákazy je zvýšená mezi 50. a 90. rokem života a závažnost průběhu onemocnění s věkem rapidně roste. Podíl úmrtí je pak nejvyšší ve věkových kategoriích nad 70 let (8 %) a nad 80 let (14 %). Většinou se jedná o nakažené, o nichž se říká, že zemřeli s koronavirem, nikoliv na nemoc covid-19, jsou to převážně pacienti s těžkými zdravotními komplikacemi. Trochu optimismu snad mohou přinášet zprávy o tom, že zdravý senior může covid-19 překonat. Svědčí pro to mnoho uzdravení, např. princ Charles se z nákazy covidem-19 uzdravil asi za 12 dní, nebo stodvouletá Japonka se z nemoci uzdravila dokonce bez lékařské pomoci, nebo dvaadevadesátiletý anglický veterán, který se uzdravil vzdor tomu, že mu v nemocnici předpovídali jen pár dnů života. V Praze se z nemoci covid-19 úspěšně zotavila žena ve věku 96 let. Závažnost nemoci více než na věku tedy záleží na zdravotním stavu seniora.

Také český Ústav zdravotnických informací a statistiky propočítal rizikové skupiny, které mohou nákaze podlehnout. Největší pravděpodobnost těžkých komplikací s nemocí covid-19 mají pacienti s vysokým krevním tlakem - těch je necelá polovina. Pacienti s chronickou ischemickou chorobou srdeční měli těžký stav ve 33 procentech, komplikace se týkají i téměř třetiny diabetiků nakažených novým koronavirem.

Naopak celých 10 procent nakažených nemocí projde úplně bez příznaků. Rizikovou skupinou jsou hlavně lidé s chronickým onemocněním, jako je hypertenze, cukrovka, kardiovaskulární, chronické respirační nebo onkologické onemocnění a částečně i obezita. Nicméně letalita viru (úmrtnost) je v ČR malá, jen 1,1% a pro pacienty 65+ je to k 2.4. 2020 jen 2,7%. Pro nás seniory jsou to dobré zprávy, alespoň pokud nepatříme do rizikové skupiny.

„Data z Wu-chanu“

S bližšími poznatky o povaze koronaviru a jeho šíření přišla před několika týdny Světová zdravotnická organizace (WHO), jejíž experti zkoumali dopady covid-19 přímo v ohnisku nákazy. Své závěry shrnuli ve zprávě zhruba s tímto obsahem:

Doba léčení nemoci se podle jejich zjištění pohybuje mezi třemi až šesti týdny, přičemž 5 % všech pacientů s koronavirem potřebuje umělou plicní ventilaci, dalších 15 % procent nemocných pak musí dýchat vysoce koncentrovaný kyslík. Většina nakažených vykazuje příznaky, kterými jsou horečka (88 %), suchý kašel (67,7 %), dýchavičnost (18 %), bolest v krku, migrény a bolesti svalů (14 %). Mezi méně časté symptomy pak patří zimnice (11 %), závratě a zvracení (5 %) nebo průjem (4 %). Naopak rýma příznakem nákazy koronaviru není. Letalita (smrtnost) viru se v Číně pohybuje okolo 3,4 % a ovlivňuje ji zejména věk, další onemocnění, pohlaví a především možnost léčby. Například v Číně totiž pětina nakažených potřebovala nemocniční péči, která trvala několik týdnů. Čína má přitom lůžkovou kapacitu pro 0,4 % své populace. Zpráva WHO uvádí, že rozvinuté země mají kapacitu nemocničních lůžek pro

Pokračování ze straně 5

pro svou populaci obvykle mezi 0,1 % a 1,3 %. Nemocnice ale musí udržovat i standardní péči, počet lůžek nemůže být počítán jen na pacienty s koronavirem (proto je lůžková kapacita v Itálii, Španělsku, ale i v USA pro léčení nemocných s koronavirem, kteří jí potřebují, nedostatečná). ČR má kapacitu 0,6% lůžek pro celou populaci a pro nemocné s covidem-19 je vyčleněno 3130 lůžek, zatím je počet hospitalizovaných 277 z 2878 nakažených (údaje z 30. 3 2020). Naše zdravotnictví má tedy dostatečnou rezervu lůžek pro nemocné s koronavirem s těžkým průběhem nemoci. A lze doufat, že při vrcholu epidemie v ČR, který se očekává na konci dubna, bude vyčleněná lůžková kapacita pro těžce nemocné s diagnózou covid-19 dostačovat. Hospitalizaci v důsledku nákazy potřebuje průměrně 13 procent nemocných. Jak ale zdůraznil Ladislav Dušek z Ústavu zdravotnických informací a statistiky, růst nemocných nemusí nutně znamenat i růst hospitalizovaných. Odhad počtu nakažených v ČR na vrcholu epidemie je asi 15 000 osob. Dosavadní vývoj v ČR zatím nedovoluje přesně předpovídat průběh nemoci. Je ale nesmírně důležitý vývoj reprodukčního čísla R. Reprodukční číslo R udává, kolik lidí průměrně pacient nakazí. Když je toto číslo menší než 1, vyhráváme my, nákaza sama odezní. Pokud je naopak vyšší než 1, počet nakažených poroste. Čím vyšší číslo je, tím hůř pro nás.

Jak se reprodukční číslo počítá? Důležité jsou 4 faktory: 1. - Jak dlouho je pacient infekční; 2. - Kolik má za tu dobu kontaktů s dalšími lidmi; 3. - Jaká je pravděpodobnost přenosu během jednoho kontaktu; 4. - Jaká je citlivost k infekci. Z těchto faktorů po statistickém zpracování rezultuje číslo R, které vyjadřuje kvalifikovaný odhad pravděpodobnosti nákazy. V naší republice ho počítá Ústav zdravotnických informací a statistiky.

Podle odhadů postavených na datech před 12. březnem jeden nakažený v Česku přenesl infekci na další 2,64 osoby. Po vládních opatřeních však číslo začalo klesat a od 12. března (den uzavření škol) byl odhad R 1,32. A konečně od 16. 3. (den omezení volného pohybu osob) klesla hodnota R na 1,1. Ideální by bylo dostat ji pod hodnotu 1 - což by indikovalo zpomalování nákazy. Hodnoty R jsou uváděny jako medián odhadu a je třeba se zmínit i o rozptylu tohoto odhadu. Ten leží v intervalu 0,87 - 1,33. Data získaná ke dni 30.3.2020 potvrzují vhodnost použití mediánu R 1,1 pro další predikci vývoje nemoci v ČR. Čím méně kontaktů s potenciálně nakaženými lidmi, tím nižší riziko, že se nakazíte nejen sami, ale následně i někoho dalšího. Aby se reprodukční číslo snížilo, je zapotřebí dodržovat všechna doporučení, tedy hlavně minimalizovat kontakt s ostatními lidmi, chránit se (roušky, respirátory apod.) a důsledně si mýt ruce. Pokud by tento vývoj nemoci s reprodukčním číslem R 1,1 pokračoval, pak lze očekávat počet nemocných na konci dubna cca 14 200 a 13% z nich, ty, kteří budou potřebovat hospitalizaci, budou nemocnice schopny přijmout. Pro pořádek je nutno konstatovat, že se jedná o odhad, který vychází z mediánu R 1,1 a pokud by vývoj vycházel z mezí rozptylu odhadu R (0,87 - 1,33), pak čísla nakažených na konci dubna byla 7 200-30 000. I pro ten maximální počet nakažených je kapacita nemocnic dostatečně velká a nemocniční péče bude poskytnuta všem, kteří to budou potřebovat.

Pokračování příště

Vlaštovčí stýskání

Přichází čas, kdy se vlaštovky vrací přes moře do Evropy.

Jedno hejno se slétlo a nejstarší vlaštovka povídá: „Děvčata, co my budeme letos dělat? Všude se mluví o tom koronaviru a právě v Itálii, kudy vede naše cesta, je to nejhorší?!“

Jedna z hejna povídá: „Musíme poslat na výzvědy Stříbropírka – je mladý a silný, takže zvládne cestu tam i zpátky. Musí zjistit, do jaké výšky to nebezpečí sahá, a jestli už přišli na to, jak se bránit.“

Nachystaly mu do ruksáčku pár vypasených much, kdyby mu po cestě vyhládlo, a s křížkem na čelo vyrazil. Stoupal kilometr, dva, a i ve třech sem tam nějaký ten virus potkal.

Letěl pořád na sever, a když už byl hodně unavený, vyhlédl si místo u jednoho velkého domu, aby si odpočinul.

A měl velké štěstí – v tom domě žil šikovný dědoušek, který dostal vnuknutí a pracoval na jeho realizaci. Z botanické zahrady si přivezl dvě deci juviové šťávy a u nedalekého řezníka si nechal poctivě vyudit štráfek vepřového bůčku. Řekl si totiž: Potřebuji **ŠTÍT PROTI KORONAVIRU**, zkráceně **ŠPEK**.

Tyto věci dal k dispozici zdravotnímu personálu, který na karanténě pečoval o nakažené.

Pokud se prokáže, že tato kombinace chrání, bude se muset rozjet velkovýroba v laboratořích, protože přírodní juviové šťávy je na světě málo.

Vepřový bůček by se musel nakupovat v Maďarsku, kde mají volně žijící, tedy zdravé bagouny.

Když Stříbropírek tohle všechno vyslechl, vrátil se s dobrou zprávou do Afriky a hlásil:

„Lidé jsou šikovní, už na něco přišli. Počkáme jenom asi čtrnáct dní a budeme se moci vrátit k našim opuštěným hnízdům, abychom je opravili a mohli vychovat další generace lapačů nepříjemného hmyzu.“

Po cestě se vyhneme Itálii a poletíme raději nad mořem.

Tak se i stalo. I v Čechách bylo na drátech elektrického vedení možno vidět sedící body jako noty na notových linkách.

A tak jenom s malým zpožděním bylo vše tak, jak má být.

Brouček a drát

Malý brouček s modrozelenými krovkami prolézal křovinami a všiml si nataženého drátu.

Zaradoval se a usmyslil si, že se bude učit provazochodcem. Vyšvihl se na drát a chvíli skutečně šel s krovkami nahoru k nebi. Po pár krocích ale uklouzl a přetočil se zády k zemi. Ještě že měl tolik nožiček!

To se mnohokrát opakovalo a tak drát byl chvíli zastíněný a chvíli přístupný slunečním paprskům.

Impulzy zaujaly pracovníky střediska na ochranu republiky. Protože dešifrovací stroj neodhalil žádný kód, byla vyslána hlídka na místo, aby zjistila příčinu.

„Budeš mít malér“, povídal broučkovi porcelánový izolant na elektrovodném sloupu. Jenomže lidské oči nic neodhalily.

Začalo se uvažovat o signálech z vesmíru nebo geomagnetické bouři.

Brouček se ještě několikrát pokusil a když zjistil, že z něj provazochodec nebude, zanechal toho s tím, že drát vždycky přeručkuje krovkami k zemi.

„Až si odpočinu, budu raději trénovat přeskakování z listu na list, abych se co nejrychleji dostal k nejmladším a nejsladším lístkům na koncích větviček. A nějaký drát mi může být ukradený.“

Paní Vě

V jednom domě na Žižkově bydlely v posledním třetím patře tři dámy. V bytě nalevo od schodů paní Z., proti schodům paní K. A vpravo od schodů paní V.

Paní Z. měla dvě dospělé dcery, paní K. dospělého syna, který ale sloužil ve francouzské cizinecké legii, a o paní V. se vědělo jen to, že ovdověla velmi mladá.

Paní V. už byla velmi stará a trávila celé dny u okna, buď do ulice nebo do dvora. Bylo zajímavé, že přesto věděla naprosto přesně, co se kde šustlo. Jednou třeba zazvonila u paní Z. s tím, ať zavolá na policii, poněvadž o patro níž jsou v bytě u Pavlíčků zloději. A skutečně VB po příjezdu poberty v bytě nachytala.

Paní V. vozili jídlo ze školní jídelny, to zařídil pan starosta. Lidé z domu jí také dávali jídlo. Jednou se třeba zviditelnila tím, že když jí sousedka paní Z. nesla čerstvě upečené buchty na talířku, který měla položený na pekáči s buchtami, paní V. si vzala celý pekáč a paní Z. vrátila jen ty tři na talířku.

Nejlepší bylo, že co chvíli zazvonila u paní Z. s tím, ať jí dá prášek, že ji bolí hlava. Když paní Z. řekla, že má jenom tablety proti průjmu, řekla paní V., že ať jí dvě dá a nemusí některou z holek posílat do lékárny. A bylo zajímavé, že „víra tvá tě uzdraví“ - za hodinu přišla s tím, že je vše v pořádku.

Její byt byl dvoupokojový, byt proti schodům jen jednopokojový a navíc bez předsíňky. Když paní K. zemřela, měl se do jejího bytu nastěhovat její syn s rodinou. Paní V. ale dojednala se soukromým majitelem domu, že když ji zadarmo přestěhuje, uvolní svůj dvoupokoják mladým manželům. To se také stalo a paní V. dostala navíc od vděčné mladé rodiny i docela vysoké odstupné.

Když paní V. zemřela, přijel její syn z ciziny a koupil mamince krásnou hrobku na nedalekých Olšanech. Teď odpočívá v oddělení, kde jsou uloženi významní lidé, politici, ale také herci, básníci a malíři.

Lístek a perlička

Není to ani za devatero horami, ani za devatero řekami, ale skoro v centru velkoměsta. Je tam velká zahrada, které říkají botanická, a tam je malé jezírko. V jezírku kraluje obyčejný leknín. Kdo má ale dobrý sluch a hlavně bujnou fantazii, zjistí, že ten leknín rozmlouvá se vzduchovými bublinkami, které stoupají ze zarostlého dna. Některé se zachytí pod listem a lesknou se tam jako perličky. Ty vydrží i několik dní a tak si list s nimi povídá. Konverzace to není bohatá, protože bublinky zatím nic nezažily, ale list jim lichotí, jak jsou krásné, a pořádá i soutěže, která lépe zachytí a rozloží světlo v duhu. Po čase do jezírka vysadili malé červené karásky a list pocítil potřebu bublinky chránit, protože rybičky po vzduchu lapaly. List dal pokyn kořenům, aby vyvinuly nový mladý a pružný lístek a ten se vždy proti rybičce vzedmul a přinutil ji změnit směr plavání. A tak se nakonec v jezírku vyvinul život přijatelný a příjemný pro všechny.

Květnové příspěvky do Literární dílny napsal Pavel Drbohlav.

Jazykový koutek

Čeština je jazyk ohebný, vtipný a pohotově reagující na novinky v životě. To je všeobecně známo. Nová „koronoslova“ vás tedy snad pobaví.

Virozvěst – ten, kdo předvídal rozšíření nákazy koronavirem dříve než k němu došlo.

Kovidiot – nedodržuje správný odstup a vy máte pocit, že vám dýchá za krk.

Haranténa – nucený pobyt dětí doma v péči rodičů při zavřených školách.

Koronovela – takřka nepřetržité zpravodajství v televizi i v rozhlasu o pandemii.

Koronoskopie – povinná kontrola na hranicích nebo letištích.

Kontravirus – malé dávky alkoholu, které neškodí v jakémkoliv množství.

Skoronavirus – silná chřipka, která se podobá nemoci covid.

Koronamóda – stylová rouška na obličej jako módní doplněk.

Pandemagog – každý, kdo využívá či zneužívá pandemii ke svým osobním zájmům.

Virokracie – soubor vládních opatření, přijatých s cílem zabránit pandemii koronaviru.

Naroušitel – člověk, který se pohybuje v době koronaviru na veřejných místech bez roušky.

Zpracováno podle webarchivu Národní knihovny, denního tisku a dalších internetových zdrojů.

Drazí přátelé,

na jedné nástěnce jsem četl zajímavý názor: „Člověk už se naučil ovládat kdeco: lety do vesmíru, plavbu pod vodou. Už mu schází jen jedno: aby se naučil ovládat také sám sebe.“ Sebe ovládat neumíme, a tak vznikají hádky, spory, nepřátelství, často kvůli nějaké maličkosti. Jistě s tím souhlasíme, že není dobré být v konfliktu s druhými lidmi, hádat se nebo dokonce spolu nemluvit. Proto je tak důležité zamyslet se nad sebou, nad tím, jak já sám se chovám. Možná s tím a s tím člověkem se nestýkám, protože mně kdysi ublížil. Tamhle toho příbuzného nemáme rádi, protože je divný. A třeba tamhle ten je zase hodně nesympatický. A další zase má jiné názory, jiné náboženské přesvědčení, jiný pohled na život. Každý člověk prošel tím vlastním životem jinou cestou. Každý člověk je originál, který tady nikdy v minulosti nebyl, a ani v budoucnu se nenarodí stejný člověk jako je každý z nás. A proto máme mít jeden k druhému úctu, vážit si druhých lidí, neboť i oni jsou obrazem Božím, děti Boží. A jestli je něco mezi námi, dejme si všechno do pořádku, aby naše vztahy byly krásné, vzájemně příjemné. Možná někdo řekne: to je náročné, to snad není ani proveditelné? - Určitě to chce hodně lásky. Kdyby smír mezi lidmi na světě závisel jen od nás, výsledek by byl jistě malý. Ale my víme, že Bůh je nám nablízku, že nás miluje, že chce, aby náš život byl plný dobra a lásky. Vždyť Bůh je láska. Bůh chce od nás, abychom mu všechny své starosti, všechny své životní situace svěřili, aby nám mohl pomoci, aby naše rozhodnutí bylo ušlechtilé, prospěšné všem lidem kolem nás.

U Boha neplatí: S tím mluvím, s oním nemluvím. Neplatí nic takového ani v nebi. A chceme-li být křesťany na věčnosti, musíme se naučit chovat se jako nebešťané už zde, teď. Kdo zde odmítá mluvit se svým sousedem, s lidmi kolem sebe, vytváří si překážku, bariéru na cestě do Božího království. Není to zbytečná zatvrzelost? Možná, že tě napadne zajímavá otázka: Copak není naší povinností bojovat proti zlým lidem? Není! Bojovat máme, ale proti zlu. V sobě především. Trestat nikoho nemáme. Není to naše ani povinnost, ani právo. Je to totiž zbytečné. Jidáš si sami pletou na sebe své oprátky. Každé zlo se zardousí nakonec samo, samo se obrací proti svému původci.

Dobrá, řekneš, ale jak to mám dělat v práci? Nikdo po nás nežádá, abychom se se zlými lidmi nějak mimořádně důvěrně přátelili. Své přátele si vybírej - a dobře vybírej - mezi těmi, kteří se ti líbí. S těmi, kteří nám sympatičtí nejsou, máme povinnost jako křesťané vycházet bratrsky a sestersky. To znamená, že jim nic zlého nepřeješ a když můžeš, pomůžeš. Opravdový křesťan se proti nikomu natrvalo nezatvrzuje, vůči každému se snaží být laskavý a ochotný. Vždyť Ježíš i nám všem lidem říká: Milujte se navzájem jako já jsem miloval vás. Dobro a láska přemáhá zlo a nenávisť v tomto pozemském světě.

Váš jáhen Pavel Urban

ŘECKÉ OSTROVY - 5. díl

Ithaka je řecký ostrov v Jónském moři s rozlohou 96 km² a 5000 obyvateli, podle Homéra sídlo dávného krále Odyssea. Leží při severovýchodním pobřeží většího ostrova Kefalonie. Ostrov je tvořený hlavně vápenci. Nejvyšší bod ostrova Niritos dosahuje výšky 808 m. Pobřeží všude spadá prudce do moře, na východní straně je rozlehlý záliv Mola (také Vathy), který ostrov dělí na dvě části, spojené jen úzkou šíjí. V zálivu, což je jeden z největších přírodních přístavů na světě, leží Vathy (česky "hluboká"), hlavní město Ithaky. Na ostrově se pěstuje vinná réva a olivy, obyvatelé se živí hlavně rybolovem a turistickým ruchem.

Střípky květnových historických událostí

Rozvoj české společnosti v 19. století:

- 16. 5. 1850 byla založena Společnost pro postavení Národního divadla.
- 3. 5. 1875 se v Praze začala stavět trať koňské tramvajové dráhy.
- 1. 5. 1890 v Praze a v Čechách se poprvé konaly prvomájové oslavy Svátku práce.
- 15. 5. 1895 začala v Praze Národopisná výstava československá, která pozvedla zájem o historii, památky a národopis, navštívilo ji přes dva miliony lidí.

Začátek 20. století:

- 12. 5. 1905 naposledy jela pražská koňka přes Karlův most.
- 27. 5. 1920 T. G. Masaryk byl podruhé zvolen prezidentem ČR.
- 10. 5. 1925 premiérou Moliérový hry Cirkus Dandin začalo v Masarykově síni na Žižkově působit Osvobozené divadlo. Jeho souborem prošli mj. i členové Devětsilu Jiří Voskovec a Jan Werich.
- 24. 5. 1925 na Malé Straně byl otevřen Tyršův dům jako sídlo České obce sokolské.

Květen 1945:

- 5. 5. 1945 vypuklo v Praze povstání proti nacistickým okupantům.
- 8. 5. 1945 německé velení podepsalo s Českou národní radou kapitulaci svých branných sil a začal odsun německých jednotek.
- 9. 5. 1945 vojska I. ukrajinského frontu osvobodila Prahu.
- 9. 5. 1945 vyšlo první číslo deníku Mladá fronta.
- 12. 5. 1945 ukončila svou činnost Česká národní rada a předala své moci československé vládě.
- 12. 5. 1945 v Praze vyšlo první číslo Lidové demokracie, která nahradila předválečné Lidové listy.
- 13. 5. 1945 Prodanou nevěstou zahájilo Národní divadlo v Praze svou poválečnou činnost.
- 15. 5. 1945 ve Strakově akademii v Praze se konalo první zasedání československé vlády po jejím příletu z Košic.
- 19. 5. 1945 prezident Edvard Beneš vydal v Praze dekret o národní správě majetku Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů.

50. a 60. léta:

- 31. 5. 1950 začal zinscenovaný proces s Miladou Horákovou, Františkou Zemínovou, Antonií Kleinerovou, Františkem Přeučilem, Josefem Nestávalem, Závěšem Kalandrou a dalšími osobami. Albert Einstein, Bertrand Russell a řada dalších světových osobností vědy a umění proti procesu protestovala, ale marně.
- 1. 5. 1960 v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka (dnes Výstaviště) bylo otevřeno kruhové kino, údajně po USA a SSSR jako třetí na světě svého druhu. Kruhové panoramatické kino zde fungovalo do začátku 80. let, v roce 1991 byla budova přestavěna na dnešní muzikálové divadlo Spirála.
- 5. 5. 1965 byla uvedena do provozu Ústřední čistírna odpadních vod v Tróji.

Další květnové události:

- 9. 5. 1970 bylo zahájeno vysílání druhého programu Československé televize.
- 2. 5. 1990 Federální shromáždění ČSFR zrušilo trest smrti.
- 21. 5. 2000 premiéři Slovenska a Česka podepsali v Praze prohlášení k vyřešení československých majetkových vztahů.

Zpracováno dle wikipedie a dalších internetových zdrojů.

Znáte pampeliškový čaj? Podpoří imunitu a pomůže zhubnout

Posílí imunitu, nastartuje hubnutí, pomůže od akné. Kdo? Zázračný pampeliškový čaj. Co ještě dokáže?

Lidová medicína využívá příznivých účinků jasně žluté pampelišky neboli smetánky lékařské odnepaměti. A není divu! „Obsahuje totiž hořčiny, které aktivizují játra a žlučník, čímž podporují trávení a prospívají močovému systému a ledvinám,“ vysvětluje Hana Mojžíšová, lékařka a výživová poradkyně. Smetánka je také cenným zdrojem mnoha důležitých vitaminů a minerálů, jako jsou vitamin A, B6, C a K, thiamin, riboflavin a minerály – železo, vápník, draslík, zinek, hořčík nebo kyselina listová. Výhody cenného složení nejlépe využijete v čaji, který si snadno připravíte.

Jak vyrobit čaj z pampelišek

Čaj se připravuje buď z pampeliškových květů, nebo z kořene.

Květy se sbírají v březnu a dubnu, kořen před rozkvětem v dubnu až květnu. Dávejte pozor, abyste sbírali mladé rostlinky neošetřené chemikáliemi. Až je přinesete domů, omyjte je pod tekoucí vodou. Pokud chcete připravit čaj z květů, připravte si jich 8, zalijte je 350 mililitry horké vody a nechte louhovat přibližně 5 minut. Kořeny je třeba nejprve vysušit. Nakrájejte je na drobno a pražte v troubě na 150–200 °C přibližně 2 hodiny. Polévkovou lžící směsi povařte v 350 mililitrech vody na mírném plameni 5–10 minut. Oba čaje před konzumací sceďte a dochuťte medem. Šálek jednoho či druhého si dopřávejte denně.

A s čím vším tedy pampeliškový čaj pomůže?

Harmonizuje trávení

Úlevu vám může poskytnout právě pampeliška. Stimuluje chuť k jídlu a uvolňováním kyseliny chlorovodíkové do žaludku harmonizuje bakteriální prostředí ve střevech.

Prospívá ledvinám

Kořeny pampelišky jsou přirozeně diuretické, tedy podporují vylučování tekutin z těla ven, a to prostřednictvím moči. Podněcují tak ledviny ke zbavování se přebytečné vody, odpadů a soli.

Posiluje imunitu

Jednou z hlavních výhod pampelišky je skutečnost, že každá část rostlinky je plná silných antioxidantů. Jejich činnost podporují i vitaminy A a C, které se v rostlince taktéž nacházejí.

Reguluje hladinu tuků a cukru

Pampeliška má schopnost kontrolovat v krvi hladinu tuků, cukru a inzulinu.

Proto je popíjení čaje z ní užitečné při léčbě cukrovky i při snižování cholesterolu v krvi.

Švýcarsko

Švýcarsko je vnitrozemský stát ve střední Evropě. Švýcarsko leží mezi Bodamským jezerem na severovýchodě, Ženevským jezerem na západě, Horním a Alpským Rýnem na východě a Rýnem a Jurou na severu a jižními Alpami.

Švýcarsko sousedí s následujícími státy, se kterými má suchozemské hranice: s Itálií je 734,2 km, Francií 571,8 km, s Německem 345,7 km, Rakouskem 165,1 km (přerušena Lichtenštejnskem) a s Lichtenštejnskem 41,1 km; celkem 1857,9 km. Roku 1291 spolu uzavřely kantony Uri, Schwyz a Unterwalden na obranu proti Habsburkům dohodu o věčném spolku, čímž vznikla Švýcarská konfederace. Moderní Švýcarsko vzniklo v první polovině 19. století. Až do roku 1848 švýcarské kantony a jejich elity navzájem politicky, ideologicky a dokonce i vojensky soupeřily o moc a vliv. Po posledním ozbrojeném konfliktu, občanské válce mezi "konzervativními" a "liberálními" kantony zvané Sonderbundskrieg, která trvala od 3. do 29. listopadu 1847, se tyto elity odhodlaly ukončit staletou tradici válčení. Podle vzoru několika předcházejících menších uskupení či svazků (Bünde) se dohodly na vytvoření „národa vzešlého z vůle“ – německy „Willensnation“.

V roce 1848 snahy vyvrcholily změnou státního zřízení z konfederace na federaci, jejímž základem je švýcarská spolková ústava. K vytvoření federativního státu vedly vedle ekonomických důvodů i důvody politické a obranné, neboť na území dosavadní konfederace válčily nejen kantony a města mezi sebou, ale i mnohé evropské mocnosti. Menší správní celky totiž samy o sobě nemohly jednotlivě obstát jak ekonomicky, tak ani vojensky. Mimo společenství zvolily i směr zahraniční politiky, která ustanovila Švýcarsko jako přísně neutrální, tedy neúčastníci se v žádném vojenském společenství. Zároveň začala federace budovat silnou spolkovou armádu určenou pro případnou vlastní obranu – jak výstižně říká anglické rčení „neutral but heavily armed“.

Zdroj: wikipedia

Rozloučili jsme se: František Trtek

Povídka na květen

Modrá chryzantéma

Karel Čapek

„Tak já vám povím,“ řekl starý Fulinus, „jak přišla Klára na svět. Tehdy jsem zařizoval knížecí lichtenbergský park v Lubenci – pane, starý kníže, to byl nějaký znalec; celé stromy si nechal posílat od Veitsche z Anglie, a jen cibulí z Holandska odebral sedmnáct tisíc kusů; ale to jen tak vedle. Tak jednou v neděli jdu v Lubenci po ulici a potkám Kláru; víte, to byl tamní idiot, hluchoněmá bláznivá káča, která kudy šla, tudy blaženě hýkala – nevíte, pane, proč jsou tihle idioti tak blažení? Zrovna jsem se jí vyhýbal, aby mně nedala hubičku, když najednou zahlédnu, že má v prackách kytici; byl to nějaký kopr a takový ten polní neřád, ale mezi tím, pane – já jsem viděl ledacos, ale tehdy mě mohl trefit šlak. Ona vám ta potrhlá měla ve své kytce jeden květ pomponové chryzantémy, která byla *modrá!* Pane, modrá! Byla to asi taková modrá jako Phlox Laphami; trochu břidlicově nadechnutá, s atlasově růžovým okrajem, uvnitř jako Campanula turbinata, krásně plná, ale to všechno ještě nic není: pane, ta barva tehdy a ještě dnes je u vytrvalé indické chryzantémy naprosto neznámá! Před lety jsem byl u starého Veitsche; sir James se mi nějak, panečku, chlubil, že jim loni kvetlo jedno chrysanthemum tak modré, jak si jen můžete přát. Dobrá.

Tak tedy ta Klára radostně zabučela a strká mně tu svou kytici. Dal jsem jí korunku a ukazoval jsem jí tu chryzantému: „Kláro, kdes tohle vzala?“ Klára nadšeně kdákala a řehtala se; víc jsem z ní nedostal. Křičím na ni, ukazuji rukama, ale nic platno; mermomocí mě chtěla obejmout. Běžím k starému knížeti s drahocennou modrou chryzantémou: „Jasnosti, tohleto roste tady někde v okolí; pojděte to hledat.“ Starý dal hned zapřahat kočár, a že vezmeme Kláru s sebou. Ale Klára se zatím ztratila a nebyla k nalezení. Stáli jsme u vozu a nadávali tak dobrou hodinku – on kníže pán býval dřív u dragounů. A ještě jsme s tím nebyli hotovi, když se přihnala Klára s vyplazeným jazykem a cpala mně celou kytici čerstvě narvaných modrých chryzantém. Kníže jí podával stokorunu, ale Klára se dala zklamáním do breku; chudák, nikdy stokorunu neviděla. Musel jsem jí dát korunu, abych ji upokojil. Začala tancovat a křičet, ale my ji posadili na kozlík, ukázali na ty modré chryzantémy a, Kláro, veď nás!

Klára na kozlíku výskala radostí; to si nemůžete představit, jak byl Jeho Důstojnost pan kočí pohoršen, že musí sedět vedle ní. Kromě toho se koně každou minutu splášili z toho jejího kvikotu a kokrhání, inu, byla to čerchmantská jízda. Když jsme jeli půldruhé hodiny, povídám: „Jasnosti, to už jsme udělali aspoň čtrnáct kilometrů.“

Pokračování na straně 15

„To je jedno,“ bručel kníže, „třeba sto kilometrů.“

„No dobrá,“ já na to, „ale Klára se s tou druhou kyticí vrátila za hodinu. To místo nemůže tedy být dál než tři kilometry od Lubence.“

„Kláro,“ křičí kníže a ukazuje na ty modré chryzantémy, „kde to roste? Kdes to našla?“

Klára se rozkrákorala a ukazovala pořád dopředu. Nejspíš byla ráda, že jede v kočáře. Poslouchejte, já myslel, že ji kníže zabije; Kriste pane, ten se uměl vztekat! S koní kapala pěna, Klára kejhala, kníže se rouhal, kočí div nebrečel hanbou a já jsem dělal plány, jak vypátrat modrou chryzantému. „Jasnosti,“ povídám, „takhle to nepůjde. Musíme hledat bez Kláry. Uděláme na mapě kružítkem okruh tří kilometrů, rozdělíme to na úseky a budeme hledat dům od domu.“

„Člověče,“ řekl kníže, „na tři kilometry od Lubence není přece žádný park!“

„To je dobře,“ povídám. „V parku byste našel starého čerta; ledaže byste hledal ageratum nebo kannu. Koukejte se, tadyhle dole na stonku je drobet půdy; to není žádný humus, to je mazlavá žluťka, nejspíš hnojená lidským tentononc. Musíme hledat místo, kde je hodně holubů; na lupení máte plno holubího trusu. Nejspíš to roste u plotu z neloupaných tyček, protože tuhle je v paždí listu ždíbet odprýsknuté smrkové kůry. Tak, to je přesné vodítko.“

„Jaké?“ povídá kníže.

„No, takové,“ jářku, „že to musíme hledat u každé chalupy v okruhu tří kilometrů; rozdělíme se na čtyři skupiny: vy, já, váš zahradník a můj pomocník Vencl, a je to.“

Dobrá, ráno nato byla první věc, že mi Klára zase přinesla pugét modrých chryzantém. Potom jsem propátral svůj úsek, v každé hospodě jsem pil teplé pivo, jedl syrečky a ptal se lidí po modrých chryzantémách. Pane, neptejte se, jaký průjem jsem měl po těch syrečkách; horko bylo, jako se někdy koncem září vydaří, a já vlezl do každé chalupy a musel si nechat líbit ledajaké hrubství, protože lidé si mysleli, že jsem blázen, agent nebo někdo od úřadu. Ale jedna věc byla večer jistá: žádná modrá chryzantéma v mém úseku nerostla. V ostatních třech nenašli taky nic. Jen Klára přinesla novou kyticí nalámaných modrých chryzantém.

To víte, takový kníže je velký pán, když se to vezme kolem a kolem; tak on si zavolal četníky, každému dal do ruky jeden květ modré chryzantémy a slíbil jim nevím co, když mu najdou, kde to roste. Četníci, pane, to jsou vzdělaní lidé, čtou noviny a tak; krom toho znají každý kámen a mají náramný vliv. Pane, považte si, že toho dne šest četníků, obecní strážníci, starostové obcí, školní mládež s učiteli a jedna tlupa cikánů prolézali celý ten kousek země v okruhu tří kilometrů, otrhali všechno, co kde kvetlo, a donesli to do zámku. Pro krinda pána, to vám toho bylo, jako o Božím těle; ale modrá chryzantéma, to se ví, ani jedna. Kláru jsme dali po celý den hlídat; v noci utekla a po půlnoci mi přinesla plnou náruč modrých chryzantém. Dali jsme ji hned zavřít do šatlavy, aby neotrhala všechny; ale byli jsme v koncích. Na mou duši, to bylo jako v začarování; představte si, kraj jako dlaň -

Poslouchejte, člověk má právo být sprostý, když je v moc velké bídě nebo když ho potká neúspěch; to já znám; ale když mně kníže pán z toho vzteku řekl, že jsem stejný idiot jako Klára, namítl jsem mu, že si od takového starého kretěna nenechám nadávat, a šel jsem rovnou k vlaku; od té doby jsem v Lubenci nebyl. Ale když už jsem seděl ve vagóně a vlak se hnul, já jsem se, pane, dal do breku jako malý kluk, že už neuvidím modrou chryzantému a že ji nadobro opouštím. A jak tak brečím a koukám z okna, vidím hnedle u trati něco modrého. Pane Čapek, to bylo silnější než já; vyhodilo mne to ze sedadla a zatahalo to za poplašnou brzdu – já o tom ani nevěděl; vlakem to drcl, jak brzdili, a já jsem se svalil na protější sedadlo – přitom jsem si zlomil tenhle prst. A když přiběhl konduktér, koktal jsem, že jsem něco v Lubenci

zapomněl, a musel jsem zaplatit zatracenou pokutu. Pane, já jsem nadával jako špaček a kulhal jsem po trati zpátky k tomu modrému. Ty troubo, říkal jsem si, třeba to je jenom podzimní aster nebo jiný modrý neřád, a ty vyhodíš takové nekřesťanské peníze! Ušel jsem asi pět set metrů; už jsem myslel, že to modré nemohlo být tak daleko, že jsem to minul nebo že se mi to jenom zdálo, když na takovém malém náspu vidím vechtrovský domek a přes tyčkový plot jeho zahrádky kouká to modré. Byly to dva trsy modré chryzantémy.

Pane, každé dítě ví, co tihle vechtři pěstují na svých zahrádkách. Krom kapusty a melounů je to obyčejně slunečnice, pár červených růží, malvy, tropaeolum a nějaká ta jiřina; tady ten chlapík neměl ani to, ale jenom brambory, fazole, jeden černý bez, a tady v koutě dvě modré chryzantémy.

„Člověče,“ povídám mu přes plot, „kde jste vzal tyhle modré kytky?“

„Ty modrý?“ řekl hlídač. „Jo, ty tu zůstaly po nebožtíkovi Čermákovi, co tu byl vechtrem přede mnou. Ale tady po trati se nesmí chodit, pane. Tamhle je tabulka -Po trati choditi se zapovídá-. Co tu máte co dělat?“

„Strejčku,“ povídám mu, „a prosím vás, kudy se k vám chodí?“

„Po trati,“ na to hlídač. „Ale sem nemá nikdo co chodit. Co tu chcete? Kliděte se, zatracenej trumbero, ale na trať nesmíte ani nohou!“

„Tak kudy,“ jářku, „se mám klidit?“

„To mně je jedno,“ křičí hlídač, „ale po trati ne a basta!“

Sednu si tedy na ten břeh a povídám: „Poslouchejte, dědo, prodejte mi ty modrý kytky.“

„Neprodám,“ bručí vechtr. „A pakujte se vocaď. Tady se nesmí sedět!“

„Pročpak ne,“ říkám mu. „To není napsáno na žádné tabulce, že se tu nesmí sedět. Chodit se tu nesmí, a já tedy nechodím.“

Hlídač se zarazil a omezil se na to, že mně nadával přes plot. Ale byl to nejspíš samotář; za chvíli přestal nadávat a mluvil sám se sebou. Za půl hodiny vyšel, aby obhlédl trať.

„Tak co,“ zastavil se u mne, „pudete vocaď nebo ne?“

„Nemůžu,“ povídám, „po trati chodit je zakázáno, a jiná cesta odtud nevede.“

Hlídač chvíli přemýšlel. „Tak víte co,“ řekl potom, „až tamhle zajdu za ten pešunk, ztratíte se odtud po trati; já to nebudu vidět.“ Vřele jsem mu poděkoval, a když zašel za ten pešunk, přešel jsem přes plot do jeho zahrádky a jeho vlastním rýčem jsem vyryl obě ty modré chryzantémy. Já jsem je ukradl, pane. Jsem poctivý chlap a kradl jsem v životě jenom sedmkrát; a vždycky to byly kytky.

Za hodinku jsem seděl ve vlaku a vezl si domů ukradené modré chryzantémy. Když jsem jel podle toho strážního domku, stál tam ten vechtr s praporečkem a škaredil se jako čert. Mával jsem na něj kloboukem, ale myslím, že mě nepoznal.

Tak to vidíte, pane: že tam byla tabulka s nápisem -Zakázaná cesta-, nikoho, ani nás, ani četníky, ani cikány, ani děti nenapadlo, že by tam někdo mohl jít hledat modré chryzantémy. Takovou sílu, pane, má výstražná tabulka. Možná, že u vechtrovských domků rostou modré petrklíče nebo strom poznání nebo zlaté kapradí, ale nikdo je nikdy neobjeví, protože po trati choditi se přísně zapovídá, a basta. Jenom bláznivá Klára se tam dostala, protože byla idiot a neuměla číst.

Proto jsem dal modré pomponce chryzantémě jméno Klára. Už se s ní párám patnáct let. Ale nejspíš jsem ji zchoulostivil dobrou půdou a vláhou – ten krobián vechtr ji vůbec neزالával, měla tam jít jako cín; zkrátka z jara mně vyrazí, v létě dostane padlí a v srpnu zachází. Považte si, já jediný na světě mám modrou chryzantému a nemohu s ní na veřejnost. Kdepak Bretagne a Anastasie, ty jsou jen trochu do lila; ale Klára, pane, až mně jednou pokvete Klára, tak o ní bude mluvit celý svět.“

Květnová výročí

1.5.1880 se narodil malíř **Herbert Masaryk**, syn T. G. Masaryka. Zemřel za 1. světové války na skvrnitý tyfus a z jeho malířské tvorby se dochovalo málo děl. Současníci ho však považovali za velmi talentovaného krajináře i portrétistu. Jeho pravnučky jsou **Tomas Kotík** a **Jan Jakub Kotík**. Tomas Kotík je sochař, malíř a muzikant, syn hudebního skladatele **Petra Kotíka** a **Charlotty Kotíkové**, dcery **Herberty Masarykové**. Jan Jakub Kotík byl velmi talentovaný hudebník, který ale roku 2007 zemřel na leukemii. Rodina žije v USA, s Českou republikou ale udržuje pevné vztahy.

3.5. uplynulo 65 let od smrti herce **Saši Rašilova**. Saša Rašilov prožil většinu uměleckého života v Národním divadle, jeho herecký naturel mu přinesl takové role jako Polonius v Hamletovi, Šašek v Králi Learovi, Sancho Panza v Dykově Zmoudření Dona Quijota, hrál Hejtmana v Revizorovi, Habršperka v Našich furiantech a desítky dalších. Nemohl ho minout Josef Švejk ve Fričově filmu Dobrý voják Švejk z roku 1931. Saša Rašilov byl nejen bohem políbený herec, ale také klaun, kabaretiér a velký mystifikátor – v tomto směru býval srovnáván s Jaroslavem Haškem. Umřel brzy, bylo mu teprve 63 let.

5.5.1995 zemřel jiný vynikající divadelní a filmový i televizní herec **Josef Bek**. Každý si vzpomene na vojáka Martina Kabáta z filmu Hrátky s čertem, ale Josef Bek měl na kontě desítky divadelních i filmových rolí a jeho herecké rozpětí bylo velmi široké. Navíc výborně zpíval, málokdo ví, že původně začínal v opeře. Připomeňme ještě aspoň dirigenta z Hudby z Marsu nebo Toníka z Anny proletářky. V roce 1958 natočil s Irenou Kačírkovou filmovou písničku Dáme si do bytu, dáme si vázu – režisér Ladislav Rychman tehdy v obrazovém ztvárnění písničky předběhl dobu.

10.5.1920 se narodil **Josef Svoboda**, architekt a jevištní výtvarník. Josef Svoboda patří k nejvýznamnějším tvůrcům českého divadla druhé poloviny 20. století.

Spolupracoval s Emilem a Alfrédem Radokovými při vynálezu Laterny Magiky, na jeho kontě jsou desítky zahraničních operních inscenací včetně spolupráce s newyorskou Metropolitní operou, účasti na Hudebních slavnostech v Bayreuthu - Bludný Holanďan, Tristan a Isolda, pro Staatsoper v Mnichově dělal Kouzelnou flétnu a mnoho dalších scénografií. Připravoval českou účast na EXPO v Montrealu v roce 1967 a v Ósace na EXPO 70. Spolupracoval Peterem Ustinovem, Leonardem Bernsteinem, Lawrencem Olivierem. Mezi jeho domácí kolegy patří Václav Kašík, Otomar Krejča, Jindřich Honzl, Evald Schorm. Josef Svoboda vnímal scénografii jako součást dramatického díla, nikoliv statickou kulisu. Byl i velkým technologickým inovátorem. Byl to odvážný a mimořádný tvůrce i v celosvětovém měřítku.

10.5.1980 zemřel velký český herec **Jan Pivec**. Z desítek divadelních a filmových rolí připomeňme aspoň Jaga v Othellovi, Mefista ve Faustovi, Trigorina v Krejčově režii Racka, Vávru v Maryši.

11.5. slaví devadesáté narozeniny spisovatelka a scenáristka **Eva Kantůrková**. Signatářka a mluvčí Charty 77 byla za své antikomunistické postoje rok vězněna a z této zkušenosti vznikla její nejznámější kniha Přítelkyně z domu smutku, podle které režisér Hynek Bočan natočil pro Českou televizi čtyřdílný stejnojmenný seriál s Ivanou Chýlkovou v hlavní roli. Eva Kantůrková je ale i v současnosti kritickou glosátorkou nepravostí ve veřejném a politickém životě.

14.5.1920 se narodila zpěvačka **Jiřina Salačová**. Byla členkou populární dívčí vokální skupiny Sestry Alanovy a ve 40. a 50. letech patřila u nás k nejoblíbenějším zpěvačkám zábavné hudby.

V 60. letech byla členkou vokálního souboru Lubomíra Pánka, v 80. letech zpívala s Orchestrem Václava Hybše. Jiřina Salačová byla klasická swingová zpěvačka. Určitě si všichni vybaví aspoň její „Říkej mi to potichoučku“, ale možná i další písničky: Pod starou lucernou, Neodcházej, Když jsem kytici vázala...

Pokračování na straně 18

14.5.1925 se narodil televizní dramaturg, herec a konferenciér **Vladimír Dvořák**, který se vryl v paměť diváků zejména pořadem Televarieté, které uváděl s Jiřinou Bohdalovou.

16.5.1965 se narodil český divadelní a televizní režisér a výtvarník **Petr Lébl**. Petr Lébl navazoval v důrazu na celistvost všech složek jevištního díla, ale především na jeho výtvarnou a hudební podobu, na linii českého poetického divadla, jehož tradici založil za 1. republiky E. F. Burian a v níž pokračoval v 70. a 80. letech Z. Potužil. K jeho posledním režii v Divadle Na zábradlí, jehož byl uměleckým šéfem, patří například Čechovův Racek, Ivanov a Strýček Váňa. Petr Lébl tragicky zemřel v roce 1999.

16.5.1930 se narodil rakouský klavírista a hudební skladatel **Friedrich Gulda**. Gulda se proslavil originální a velmi osobní interpretací děl Ludwiga van Beethovena, ale s nemenším zaujetím uváděl J.S.Bacha, F.Chopina, C.Debusseho nebo M.Ravela. Od roku 1950 kombinoval na koncertech jazz s klasickou hudbou a jeho zaujetí jazzem ovlivnilo i jeho pojetí hudební klasiky. Důležitá je i jeho spolupráce s jazzovým pianistou Chickem Coreou a s violoncellistou Heinrichem Schiffem. Friedrich Gulda zemřel roku 2000. Patřil k nezapomenutelným představitelům klavírní hry v 2. polovině 20. století.

20.5.1950 se narodil hudební skladatel, písničkář a textař **Miki Jelínek**. Patří k zakladatelům Divadla na okraji, kromě autorského muzikálu Důvěřivé smlouvání s osudem a Sladce a moudře je autorem scénické hudby a desítek písní pro Divadlo na okraji, spolupracoval s režiséry I.Rajmontem, E.Schormem, P.Léblem, V.Polesným nebo např. G.Malviem.

26.5.1900 se narodil jeden z největších českých básníků **Vítězslav Nezval**. Ve 20. letech 20. století patřil ke skupině avantgardních umělců Devětsil, v 30. letech založil československou Surrealistickou skupinu. Nezval od mládí patřil k umělcům, kteří se podíleli na organizaci uměleckého života ve společnosti a v mnoha svých básních také reagoval na společenskou a politickou situaci. Jeho největším vkladem je ale nespoutaná, odvážná obrazotvornost, originalita metafor a podmanivá hudebnost verše. Z mnoha sbírek připomeňme aspoň Pantomimu, poému Edison, Básně noci, Skleněný havelok, Zpáteční lístek a dramata Schovávaná na schodech, Milenci z kiosku a především Manon Lescaut. Jako první Manon okouzila na začátku protektorátu všechny diváky Marie Burešová. Nezval má na svém kontě také mnoho překladů, zejména z francouzštiny, spolupracoval s filmem, patřil k celoevropsky respektovaným československým umělcům.

26.5.1910 se narodil moravský básník a redaktor **Oldřich Mikulášek**. Od okupace v roce 1968 publikoval výhradně v samizdatu.

31.5.1930 se narodil americký režisér a herec **Clint Eastwood**. Jako herec se nejdříve prosadil ve westernech v rolích osamělých drsných a cynických pistolníků se smyslem pro spravedlnost a čest. Takoví jsou koneckonců i další postavy v jeho podání. Režirovat začal v roce 1971, ale největší úspěch zažil až v roce 1992. Film Nesmiřitelný získal čtyři Oscary – za režii, střih, vedlejší mužskou roli a nejlepší film. Následovalo velmi úspěšné období, připomeňme aspoň Million Dolar Baby nebo Madisonské mosty. Kromě Oscarů má Clint Eastwood na svém kontě i řadu dalších ocenění, a to jak za režii, tak za herectví.

Zdroj: česká wikipedie, <https://www.fdb.cz/> a další internetové zdroje na seznam.cz

Knihovny jsou zavřené, knihkupectví zatím také. Kromě toho je zatím nutno dodržovat i nej přísnější karanténní opatření, což se týká i zasílání balíčků. Takže doporučení a tipy květnové Knižní hlídky budou velmi střídma.

Ale něco přece – až se život vrátí do normálních kolejí, vzpomeňte si na jméno současné české autorky Aleny Mornštajnové. Už jsme o ní psali. Můžete sáhnout po kterékoliv její knížce, ať už to bude *Hotýlek*, *Hana*, *Slepá mapa* nebo *Tiché roky* – tahle autorka nepíše jen pro svou generaci.

A tip druhý – nu, co jiného doporučit, než Giovanni Boccaccia a jeho *Dekameron*, sbírku vtipných, poučných i nestydatých příběhů z dob florentského moru, které přežily svou dobu. Společnost sedmi paní a tří pánů uprchla před morovou nákazou na venkov - stejně jako mnozí dnes.

Každý z té desítky urozených uprchlíků musí každý den vymyslet a ostatním odvyprávět příběh – jsou to často příhody milostné, ale ne jenom.

Boccacciův *Dekameron* patří k nejslavnějším literárním skvostům italské renesance. Vyprávění má zapudit nudu i stres, starost o nepřítomné blízké, a jak známo – zdravá a veselá mysl také velmi posiluje imunitu a tudíž schopnost odolat nemoci.

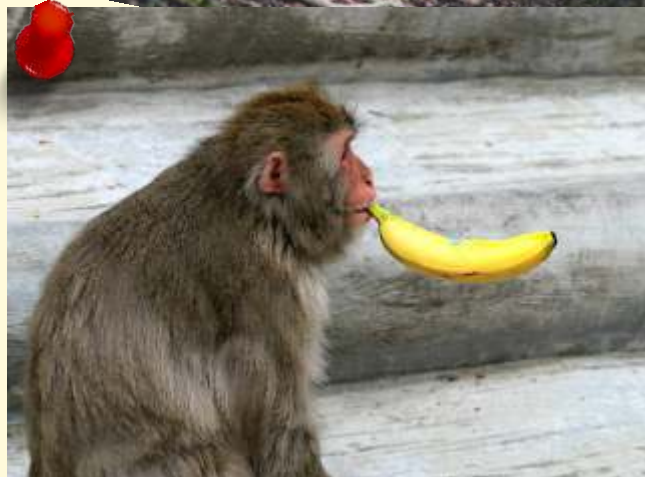
Ve Florencii to tehdy, v roce 1348, vypadalo podle Boccaccia takhle: „...do vynikajícího města Florencie, krásnějšího nad všechna ostatní města italská, přišel vražedný mor, seslaný na smrtelníky buď vlivem nebeských těles, nebo ze spravedlivého božího hněvu, abychom se napravili; povstal několik let předtím ve východních zemích, připravil je o nesčíslné množství lidí, a přenášeje se bez ustání z jednoho místa na druhé, nemilosrdně šířil se na západ...Nepomáhala proti němu žádná důmyslnost ani lidská obezřetnost, která pomocí úředníků k tomu určených vyčistila města od mnohého neřádstva, zakázala každému nemocnému vstupovat do města a dala mnohé rady, jak si uchovat zdraví – nepomáhaly však ani ponížené prosby, které zbožní lidé ne jednou, ale mnohokrát v dlouhých procesích a jinými způsoby vysílali k Bohu....Někteří ...tvrdili, že nejzaručenějším lékem na tuto chorobu je hodně pít, užívat si, chodit za zpěvu písní a uprostřed žertů na procházky, ukájet pokud možno každou choutku a smát se a vysmívat se všemu, co se děje...Mnozí jiní zachovávali mezi těmito dvěma druhy lidí střední cestu... užívali podle chuti do sytosti všeho a neuzavírali se, nýbrž chodili na procházky. V ruce nosili někteří květiny či vonné byliny či různé druhy koření a co chvíli si je přidržovali u nosu...“

V excelentním provedení Rudolfa Pellara vychází v audioknižním vyprávění na pokračování všech deset částí klasického díla ve vydavatelství Českého rozhlasu Radioserevis. Potěšení z Pellarovy interpretace si můžete dopřát z CD nebo ve formátu MP3.

My v 21. století si snad můžeme aspoň s úlevou říci, že jsme na tom přece jen díky vědeckému pokroku mnohem lépe. Lidská povaha se ale, zdá se, zase tak moc nezměnila...

Pramen: <https://www.lidovky.cz/kultura>, <https://www.radioteka.cz> a další internetové zdroje.

S HUMOREM

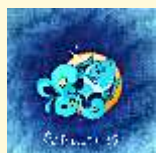

Květen

Kozoroh - 22. 12. – 20. 1.

Ve finanční sféře byste měli projevit více rozvážnosti. Budete mít sklony utrácet a neplánovaně vydávat větší sumy peněz.

Vodnář - 21. 1. – 20. 2.

Hlavou vám víří spousta myšlenek, takže nemůžete klidně usnout. K dosažení harmonie vám pomůže bylinkový čaj.

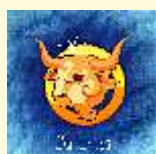
Ryby - 21. 2. – 20. 3.

V soukromých otázkách nemáte úplně jasno, takže se uzavíráte do sebe. Ale brzy pocítíte, že se věci zlepší.

Beran - 21. 3. – 20. 4.

Organismus vám dá pocítit, jak se mu žije s nekvalitní a nepravidelnou stravou. Velmi rychle změňte svou životosprávu.

Býk - 21. 4. – 21. 5.

V poslední době máte pocit, že se vám v práci moc nedaří. Zkuste vytrvat! Hvězdy hlásí už za pár dní změnu stavu.

Blíženci - 22. 5. – 21. 6.

S milostnými vyhlídkami budete velice spokojeni. Příznivé konstelace oživují vaše vztahy a pomáhají navazovat nové.

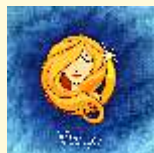
Rak - 22. 6. – 22. 7.

Ve středu umíte odpouštět a není pro vás problém udělat první krok k usmíření. Rodinné vztahy pro vás mají cenu zlata.

Lev - 23. 7. – 22. 8.

Kontakt se vzdáleným příbuzenstvem se už dávno přerušil, o to více vás překvapí a potěší, že se vám někdo z nich ozval.

Panna - 23. 8. – 22. 9.

Připadá vám, že vás protějšek úplně přestal vnímat a vyhledává spíše partu kamarádů. Tak se ho pokuste napodobit.

Váhy - 23. 9. – 23. 10.

Občasné ponocování se dá tolerovat. Dlouhodobý spánkový deficit by se ale nepříjemně podepsal na vašem zdraví.

Štír - 24. 10. – 22. 11.

Vybírejte si společnost lidí, kteří vás naladí jednoznačně pozitivně. Pesimistům z přesvědčení se vyhněte obloukem.

Střelec - 23. 11. – 21. 12.

Zkuste si lépe rozvrhnout své síly. Pokud všechny vsadíte do náročné pracovní sféry, čeká vás velký kolaps a vyčerpání.